

*Куцька О.М., доктор історичних наук,
Національна академія сухопутних військ імені
гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів);*

*Туранський М.О., ад'юнкт Національної
академії сухопутних військ імені гетьмана
Петра Сагайдачного (м. Львів)*

РОЛЬ РОСІЙСЬКИХ ТЕЛЕ- І РАДІОКАНАЛІВ В ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОКУПАЦІЇ КРИМУ

В історичному аспекті тема російської інформаційної окупації на пострадянському просторі є недостатньо вивченою. Проведене авторами дослідження дає змогу стверджувати, що Російська Федерація активно використовувала інформаційно-пропагандистські важелі впливу на населення Кримського півострова, яке стало вразливим для російської пропаганди через високий рівень довіри інформації, отриманій із російських радіо- і телеканалів, широку трансляцію російського контенту на українських каналах, малу кількість українських альтернативних джерел інформації. Наголошується на ключовій ролі інформаційної складової гібридної загрози. Розглянуто характер деструктивного впливу інформаційної політики РФ на населення півострова. Протягом латентної фази підготовки до анексії відбувався потужний пропагандистський вплив не тільки на жителів Криму, а й на громадян Російської Федерації, при цьому безпосередньому вторгненню передували тривалі й масштабні заходи інформаційно-психологічного характеру. Аналізуються напрями формування суспільної думки про правомірність інкорпорації АР Крим Російською Федерацією та факти перекручування подій і маніпулювання свідомістю кримчан на початку 2014 р.

Ключові слова: *інформаційно-психологічна агресія, пропаганда, інформаційна політика, телебачення, засоби масової інформації.*

Постановка проблеми і її актуальність. Історія анексії Кримського півострова Росією у 2014 р. вимагає поглибленого дослідження причин і умов, за яких військово-політичним колам РФ вдалося здійснити кримське вторгнення. Аналізуючи ці умови, бачимо, що на кримському півострові головним полем битви виступає інформаційний простір, інформаційно-психологічні операції набувають першочергового значення, а ЗМІ стають реальною і дієвою зброєю у гібридній війні проти України. Головним інструментом у загарбницьких планах Росії мала стати і стала агресивна інформаційна пропаганда. Медіа-технології давали змогу тиснути на больові точки суспільної свідомості, збуджуючи такі почуття, як обурення та ненависть і формуючи стан захисної агресії мешканців півострова. Протягом латентної фази підготовки до анексії відбувався потужний пропагандистський вплив не тільки на жителів Криму, а й на громадян РФ, при цьому безпосередньому вторгненню передували тривалі й масштабні заходи інформаційно-психологічного характеру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Хоча літературна база щодо гібридних воєн є досить репрезентативною, охоплюючи різноманітні їх складові, недостатньо дослідженими залишаються проблеми механізму здійснення інформаційно-психологічного впливу. На інформаційну складову гібридної війни звертають увагу Г. Почепцов [1], В. Толубко [2], Я. Жарков [3], В. Петрик [4], які аналізують генезис інформаційної війни, тенденції розвитку її форм. Засоби інформаційно-психологічного впливу в умовах гібридної війни розглядають Т. Бельська, О. Саєнко [5], Г. Сасин [6], Л. Смола [7]. Статті С. Здіорука і В. Яблонського [8], В. Горбуліна [9], П. Гай-Нижника [10] присвячені спецпропаганді як інформаційному складнику в гібридній війні, що, на думку В. Горбуліна, є ключовим інструментом російської геостратегії реваншу. Підстави стверджувати, що московська влада підтримувала антиукраїнські настрої на півострові та сприяла деструктивним заходам і дестабілізації суспільно-політичної

обстановки знаходимо, аналізуючи публікації у періодиці і матеріали наукових конференцій [11].

Мета статті. Враховуючи недостатній рівень висвітлення ролі засобів масової інформації в історії інформаційно-психологічних операцій, автори ставлять своїм завданням розгляд контенту російських ЗМІ як вагової складової пропагандистського забезпечення в гібридній війні напередодні та під час анексії Криму. Мета авторів – розглянути і проаналізувати події лютого–березня 2014 р. з погляду концептуально нової моделі війни, визначити особливості інформаційно-психологічного впливу російських мас-медіа на свідомість мешканців півострова.

Наукова новизна статті визначається тим, що попри актуальність зазначеної проблеми, глибинних досліджень з цього питання, безумовно, бракує. Наукові розвідки, присвячені прогнозуванню розвитку подій при застосуванні технологій гібридної війни та аналізу протидії інформаційно-психологічним операціям, розглядають переважно військові та політичні аспекти. Поза їхньою увагою залишаються пропагандистські засоби як домінуючий чинник, що застосовується в ході гібридної війни.

Виклад основного матеріалу. Пропагандистські матеріали були застосовані РФ в якості інформаційно-психологічної зброї для вкорінення у свідомість кримчан спеціально створених міфів і нав'язування населенню півострова бажаних для російської сторони уявлень та рішень у життєво важливих сферах. У контексті цих подій є сенс поглянути на Україну як на державу, що стала жертвою інформаційної війни. Мас-медіа – потужний інструмент формування суспільної думки. Представники ЗМІ не просто інформують про те, що відбувається, а й формують базові визначення, підказують висновки, задають рамки тлумачення тієї чи іншої події. Російські ЗМІ використовували найрізноманітніші форми спотворення інформації: перебільшене значення неважливих подій; поєднання окремих фактів і подання їх як цілісної ситуації; інформування тільки про факти, що можуть мати безпосередній вплив на свідомість певних груп людей;

замовчування подій, що не відповідають російським інтересам. Велику роль відігравали не тільки спосіб подання інформації, а й голос, інтонація дикторів.

Основним сегментом для підготовки російської інформаційно-пропагандистської кампанії було обрано етнічних росіян, які, проживаючи в Криму, після 1991 р. стали громадянами незалежної України. На півострові існував чималий прошарок людей, в яких радянське минуле асоціювалось із сучасною Росією і які називали себе “радянськими людьми” [12, с. 37]. У кримському регіоні це стало масовою формою самоідентифікації населення (особливо колишніх радянських військовослужбовців), яке відчувало ностальгію за радянським минулим, займало проросійську позицію, користувалося винятково російською мовою. Вміло використовуючи радянські ментальні стереотипи, ставленики Кремля всіляко підтримували і намагалися розширювати спільноту “радянських людей”. На території півострова утворилася чимала не інтегрована у політичний простір України російська діаспора, яка під час окупації стала головним союзником Росії.

Характерно, що інформаційна операція проти українського Криму розпочалася задовго до лютого 2014 р. Своєрідною прелюдією до розгортання широкомасштабної пропагандистської кампанії стало специфічне висвітлення російськими ЗМІ історії Криму, етнонаціональних проблем півострова. Незважаючи на те, що в полікультурному інформаційному просторі Криму мовлення велося на 7 мовах, діяли 79 телерадіоорганізацій, зокрема 13 телекомпаній ефірного мовлення, 14 FM-радіостанцій, 39 кабельних телерадіокомпаній тощо [13, с. 5], переважна більшість населення споживала російський інформаційний продукт – новини, серіали, розважальні програми, ток-шоу, естрадну музику.

Починаючи з 1992 р., пропагандистський потік Росії було направлено на такі типи реципієнтів, як кримчани, проросійськи налаштовані жителі України й зокрема на громадян Російської Федерації. Спираючись на потужну багаторічну пропагандистську обробку, Росії вдалося істотно

дезорієнтувати власних громадян, досягнувши підтримки росіянами політичних авантюр Кремля. Як і в СРСР, у РФ вже на початку XXI ст. громадська думка – це справа телеканалів та провідних пропагандистів. На свідомість кримчан також здійснювався потужний інформаційно-психологічний тиск, спрямований, передусім, на ревізію історичних подій і, відповідно, перегляд кордонів України, дискредитацію її зовнішньополітичного курсу, творення “демонізованого” образу української влади, формування негативної думки про українське керівництво, дискредитацію євроінтеграції України та її зближення з Північноатлантичним альянсом [14].

Динаміка зростання активності російської пропаганди свідчить про приховане ведення інформаційної кампанії РФ в Україні. За період 1992–2013 рр. у Криму, особливо в Севастополі, будувалася російська ідеологічна платформа. Перші системні ознаки інформаційних утисків з боку російської сторони почали з’являтися після парламентських виборів 2006 р., коли в Криму перемогу одержала Партія регіонів та “Руський блок”, які почали перешкоджати діяльності місцевих медіа [13, с. 6].

З приходом до влади В. Путіна РФ вдалося створити підконтрольну державі медійну платформу, що складається з декількох центрів, основними з яких є “Всероссийская государственная телевизионная и радиовещательная компания”, ОАО “Газпром-Медиа Холдинг”, ЗАО “Национальная Медиа Группа”. Крім цього, у РФ діє централізована державна система іномовлення, яка станом на 2016 р. включала “Федеральное государственное унитарное предприятие “Международное информационное агентство “Россия сегодня” (раніше – РИА Новости), мультимедійну службу Sputnik (раніше “Московское радио”, “Голос России”) і міжнародну інформаційну телевізійну компанію RT (раніше Russia Today) [15, с. 105]. Теле- і радіокомпанії використовували для проведення безпрецедентних за масштабами інформаційно-пропагандистських акцій. Основними каналами

розповсюдження інформації стали впливові ЗМІ РФ, які були сповнені негативною або відверто антиукраїнською інформацією.

Натомість інформаційній політиці в Україні протягом тривалого часу не приділялося достатньої уваги, вона відбувалася хаотично. Владні структури держави не звертали уваги навіть на дуже яскраві прояви російської пропаганди та спроби інформаційно-психологічного впливу на громадян нашої країни. В ситуації відсутності вірогідних джерел іншої інформації на противагу російським інформаційним каналам, значна частина кримського суспільства прийняла проросійську точку зору.

На офіційному рівні занепокоєння незадовільним станом справ у сфері інформаційного забезпечення було висловлене 30.05.2008 р., коли колегія Держкомтелерадіо, розглядаючи питання “Про стан інформаційного простору АРК”, зробила висновок, що територія півострова перебуває під потужним інформаційним впливом сусідніх країн, а інформаційно-психологічні кампанії РФ несуть загрозу територіальній єдності України [16].

З 2006 р. по 2013 р. в АРК відбувається монопольне захоплення українського інформаційного телерадіопростору російськими каналами. За широтою охоплення аудиторії радіо посідає чи не найперше місце. Так, радіомовлення в інтересах маніпуляцій суспільною думкою жителів Криму використовувала радіостанція “Эхо Москвы”. Ефективним засобом психологічного впливу були трансляції російськомовних FM-радіостанцій, які завдяки поєднанню з музичним супроводом значно підвищували сугестивність та некритичність сприйняття радіоінформації, скерованої на слухача. Загалом, до 2014 р. українські радіостанції здебільшого мають проросійський профіль, широко транслюють російський контент. Безперечно, у першу чергу це було пов’язано з недостатнім функціонуванням української мови, низьким рівнем її володінням кримськими журналістами. Отже, відповідь українських ЗМІ на пропаганду Росії була нерішучою і малодієвою.

Недостатня увага до питань інформаційної політики на державному рівні спричинила важкі наслідки для України. Варто відзначити, що інформаційні впливи, що здійснювали російські медіатехнологи на території Криму, часто не розглядались як загроза національній безпеці, а попит населення півострова на російські радіопрограми не викликав побоювань української влади у тому, що їх прослуховування з часом призведе до деструктивного і дестабілізуючого впливу на свідомість громадян. А взимку 2014 р. інформаційна блокада, що активно застосовувалася під час анексії, позбавила кримських глядачів можливості побачити реальні події української Революції Гідності [17, с. 117–118].

Результати спеціальних досліджень свідчать, що телебачення як жоден інший засіб інформації впливає на формування суспільної думки [13]. Ефект причетності глядача до подій, що відбуваються на екрані телевізора, змушує його вірити у правдивість поданого йому матеріалу. Причому ефект присутності може бути розвинений настільки, що телебачення спроможне ввести в оману глядача навіть під час прямого репортажу. Наприклад, у репортажі каналу “Росія” із Севастополя від 2 лютого 2014 р. ставлення мешканців міста до партії “Свобода” ілюстрували сутичками, що відбулися 6 січня 2010 р. [18].

Російське телебачення не лише спрощувало картину реальності, а й займалося виробництвом і тиражуванням емоцій, не цураючись використання постановок та інформаційних фейків. Необхідний градус емоцій підтримувався шляхом обрання зручного часу для показу новин та політичних ток-шоу, а також збільшенням хронометражу телепередач. Агресія, що ллється з екранів, проникає у свідомість глядачів. Ведучі працювали з аудиторією, використовуючи стандартний інструментарій маніпулятивних технологій: ранжування за шкалою “свій-чужий”, переведення в категорію ворогів, нагнітання тривоги та домінування над противником.

Активна фаза формування образу незалежної України як ворога РФ розпочалася відразу після Помаранчевої революції, яка з обранням В. Ющенка президентом трактувалась як прихід до влади націоналістів і “бандерівців”, “американських запродавців”. Перемога В. Ющенка на президентських виборах викликала хвилю наклепів і намагань залякати мешканців Криму політичним та економічним хаосом. Головним завданням російських ЗМІ в цей час стала дискредитація керівництва незалежної України. Основні тези російської пропаганди на цьому етапі: в Україні нестабільна влада; є велике бажання Криму відокремитися і приєднатися до Росії, при цьому в Криму достатньо потужні антинатовські настрої, що свідчить про морально-політичну близькість населення півострова з Росією [19].

З 2008 р. Кремль розпочав пропагандистську підготовку до агресії проти України. Аналіз змісту сюжетів випусків новин у російських ЗМІ показує, як росіяни фальсифікували історичні факти, формували негативну думку про ісламську загрозу в Криму, намагалися дискредитувати кримськотатарську спільноту.

Дезінформація, фальсифікація та перекручування фактів з метою формування негативного іміджу України стали постійними елементами в арсеналі російської пропаганди. Українські канали формували імідж АРК ситуативно, залежно від ступеня резонансності події для українського соціуму. Загалом число сюжетів про Крим з 2008 р. по 2011 р. виглядає наступним чином: Подробности (“Інтер”) – 355, ТСН – 270, Вести (“Россия”) - 281, Сегодня (НТВ, РФ) - 165 [20, с. 139].

Події Революції Гідності особливо одіозно транслиують російські канали “Вести”, “Россия”, “Первый канал”, “Новости”, “РТР-Планета”, “Россия 24”, “НТВ-Мир” і насамперед “Russia Today”. Наприклад, у репортажах “Росії” та НТВ із Криму та Севастополя “загроза націоналізму” передавалася лише зі слів певних осіб, без представлення точки зору іншої сторони. Інформаційна стратегія телеканалів РФ була зорієнтована на

сенсаційне подання матеріалів. Водночас пріоритет мали теми, де визначалась готовність до захисту інтересів росіян за кордоном.

На російському телебаченні з'являються типові сценарії провокацій, спрямованих на створення потрібної ТВ-картинки, де б фігурували “кровожерливі українські неонацисти”. Російська пропаганда подавала українські події як перемогу фашистів-бандерівців. Від початку протестів на Майдані російські ЗМІ уважно спостерігали за ситуацією на півострові. Спеціальні кореспонденти “Першого каналу”, “Росії”, НТВ, ТВЦ, “РЕН-ТВ”, “Росії 24”, “Russia Today”, “Зірки” протягом грудня 2013 р. - лютого 2014 р. прозоро натякали або ж відверто говорили про можливість відокремлення Криму від України, підкреслюючи бажання кримчан, які нібито опинилися під загрозою через антиурядові дії “націоналістів”, зберегти та поглибити зв'язки з Росією. Так, канал НТВ у програмі “Сьогодні” (23.02.2014 р.) повідомляв, що стався державний переворот і збройне захоплення влади. Канал “Росія” стверджував: “Криза поглиблюється і все відчутніше, як Україна починає тріщати по регіональних швах. У Криму парламент закликає захистити свої цінності від сваволі “майданної демократії” (“Вести”, 12.12.2013 р.) [21].

Для підкреслення несприймання кримчанами подій у Києві широко транслювалися виступи представників діючої влади Криму. Так, 19 лютого 2014 р. у денному випуску програми “Вісті” на каналі “Росія 24” виступив голова фракції “Справедлива Росія” С. Миронов, який зазначив, що треба рятувати громадян, потрібно рятувати Київ. Наступного дня “Вісті ФМ” транслювали заяву В. Константинова на зустрічі з депутатами Російської Думи, де він наголошував: якщо центральна влада впаде, у Криму залишиться єдиний шлях – денонсація рішення Президіуму ЦК КПРС від 1954 р. [21]. Безпосередньо казати про відокремлення Криму російські ЗМІ почали вже 20 лютого.

Створення певного контенту підтримувалося застосуванням контрастів. Так, сюжети з Криму подавалися у комплексі з демонстрацією захоплених

“неонацистами” західних областей України (“Перший канал” – “Недільний час”, 26.01.2014 р.; “Росія” – “Вісті”, 29.01.2014 р.; НТВ та ін.). За допомогою такого прийому російські ЗМІ намагалися переконати, що ситуація в Криму інакша, ніж в інших регіонах України. Якщо “Перший канал” зазначав, що новини з регіонів нагадують бойові зведення і визначав народні виступи як заколот, то на каналі “Росія” підкреслювалося, що Севастополь - головне місто спротиву “українським націоналістам”, проте життя там продовжується у звичному порядку (20.01.2014 р.) [21]. У тому ж ключі подавалися новини на НТВ, РЕН-ТВ, Росія-24. Зазвичай програми російських теле- та радіоканалів постійно використовували методи “дозованої” інформації, подачу суміші фактів та особистих думок і припущень у їхньому контексті, вибірккову інформацію (корисну лише Росії), інформацію типу “без коментарів” тощо. Викривлення інформації відбувалося за допомогою вилучення фактів із загального контексту, тенденційного коментування подій.

Водночас окремі українські канали – “Інтер”, “Перший національний”, “Україна” давали репортажі (з відома керівництва телеканалів), які немов підтверджували слова російських кореспондентів [22].

Висновки. Отже, ще до анексії діяльність ЗМІ РФ була підпорядкована завданням роботи на Крим. Інформаційна операція розпочалася задовго до військової агресії Росії проти України і продовжувала супроводжувати її на всіх етапах, завчасно адаптуючись під поточні цілі і завдання [5]. Дезінформація, фальсифікація та перекручування фактів з метою формування негативного іміджу України стали постійними елементами в арсеналі російської пропаганди.

Російська агресія показала, що ні керівництво України, ні пересічні її громадяни на належному рівні не були готові до такого розвитку подій. Незважаючи на існування української законодавчої бази з питань інформаційної безпеки, не було вжито заходів проти потужної інформаційно-пропагандистської кампанії РФ, яка понад двадцять років впливала на

свідомість кримчан. Величезна перевага Кремля була в тому, що російська пропаганда вільно транслиувалася по всій території півострова.

Історія окупації та анексії Криму показує: Україна виявилася не готовою до інформаційно-психологічної війни. На півострові була розгорнута надпотужна система тиражування ворожої пропаганди серед пересічних громадян, а українські ЗМІ жодним чином не сприяли піднесенню національного духу, відтак суспільство не вважало РФ потенційним ворогом.

Легка перемога надихнула кремлівську владу на ідею створення “Новоросії” на теренах південно-східних областей України. Аналіз ситуації з Кримом, інформаційного забезпечення його захоплення Росією допоможуть більш чітко зрозуміти проблеми та виклики в інформаційному просторі нашої країни. Нині виразно проглядається нагальна потреба підвищення ролі інформаційного ресурсу держави і його стратегічного значення у загальній системі оборонного потенціалу.

Список використаних джерел і літератури

1. *Почепцов Г.Г.* Сучасні інформаційні війни / Г. Г. Почепцов. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2015. – 497 с.
2. *Толубко В.Б.* Інформаційна боротьба (концептуальні, теоретичні, технологічні аспекти) : монографія / В. Б. Толубко. – К. : НАОУ, 2003. – 320 с.
3. *Жарков Я.М.* Інформаційно-психологічне протистояння (еволюція і сучасність): монографія / Я. М. Жарков, В. М. Петрик, М. М. Присяжнюк та ін. – К. : ПАТ “Віпол”, 2013. – 248 с.
4. *Петрик В.М.* Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю: ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій: навч. посіб. / В. М. Петрик, О. А. Штоквиш, В. І. Польвий. – К. : Росава, 2016. – 208 с.

5. *Саєнко О.Г.* Механізм інформаційно-психологічного впливу в умовах гібридної війни / О. Г. Саєнко // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2015. – Випуск 1.

6. *Сасин Г.В.* Інформаційна війна: сутність, засоби реалізації, результати та можливості протидії (на прикладі російської експансії в український простір) / Г. В. Сасин // Грані. – 2015. - № 3 (119). – С. 18-23.

7. *Смола Л.* Інформаційно-психологічний складник “гібридної” війни / Л. Смола // Національна безпека і оборона. – 2016. - № 9–10 (167–168). – С. 68-72.

8. *Здіорук С., Яблонський В.* Проект «Русского мира» як механізм імперської агресії Росії проти України / С. Здіорук, В. Яблонський // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. – 2017. – Випуск 6 (74). – С. 258-268.

9. *Горбулін В.П.* «Гібридна війна» як ключовий інструмент російської геостратегії реваншу / В. П. Горбулін // Стратегічні пріоритети. – 2014. - № 4 (33). – С. 5-11.

10. *Гай-Нижник П., Чупрій Л.* Російсько-українська війна: особливості розв’язання військово-політичного конфлікту на Сході і Півдні України за сучасних геополітичних умов / П. Гай-Нижник, Л. Чупрій // Українознавство. – 2016. - № 4 (61). – С. 103-121.

11. Анексія Автономної Республіки Крим і Війна на Донбасі 2014-2015 рр. : Всеукраїнська наукова військово-історична конференція, 23 вересня 2015 р. / Нац. військово-історичний музей України. – К., 2015. – 301 с.; Науково-практична конференція “Сучасна війна: гуманітарний аспект”. – Харківський національний університет Повітряних сил імені Івана Кожедуба. – 31 травня - 1 червня 2018 р.

12. *Рущенко І.П.* Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога: монографія / І. П. Рущенко. – Х. : ФОП Павленко О.Г., 2015. – 268 с.

13. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії: аналітична доповідь / За заг. ред. А. Баровської. – К. : НІСД, 2016. – 109 с.

14. *Чирнов И.* Осталось выиграть мир / И. Чирнов // Военно-промышленный курьер. – 2008. – 3 сентября. - № 35 (251).

15. *Ткач В.Ф.* Спецпропаганда як інформаційний складник гібридної війни Росії проти України / В. Ф. Ткач // Стратегічні пріоритети. – 2016. - № 1(38).

16. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу : http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=64968

17. Крим після анексії. Державна політика, виклики, рішення та дії. Біла книга / Ю. Тищенко, Ю. Каздобіна, Т. Гучакова та ін.; За заг.ред. Ю. Тищенко. – К. : ТОВ «Агентство Україна», 2016. – 148 с.

18. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/ru_zmi/ukrainskaya_revolyutsiya_v_zerkale_rossiyskikh_smi_fashisty_marionetki_zapada_falshivye_antisemity_silnyu_ya_nukovich_slabyu_yanukovich/

19. *Тюляков С.* Мы город русской славы не дарили / С. Тюляков // Военно-промышленный курьер. – 2008. – 2 июля. - № 26 (242).

20. *Швець О.Б.* Інформаційний імідж Криму в соціокультурних контактах України і Російської Федерації / О. Б. Швець, Д. А. Вольхін // Этнокультурные и межконфессиональные отношения в Крыму. Серия “Межкультурный диалог: история и современность”. Вып. 2. : сб. науч. трудов. – Симферополь : Антиква, 2012. – 239 с.

21. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу : <http://www.1tv.ru/news/polit/247629>

22. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2107122-gibridna-vijna-rosii-proti-ukraini-uroki-ta-visnovki.html>

*Kutska O.M., Doctor of Historical Sciences
of Hetman Petro Sahaidachnyi National Army
Academy (Lviv);*

*Turanskyi M.O., adjunct of Hetman Petro
Sahaidachnyi National Army Academy (Lviv)*

THE ROLE OF RUSSIAN TELEVISION AND RADIO CHANNELS IN INFORMATION PROPAGANDISTIC PROMOTION OF THE OCCUPATION OF THE CRIMEA

Historically, the topic of Russian information occupation in the post-Soviet space is not well understood. The research conducted by the author suggests that the Russian Federation actively used information and propaganda levers of influence on the population of the peninsula, which became vulnerable to Russian propaganda due to the high level of confidence of information received from Russian radio and television channels, a wide broadcast of Russian content on Ukrainian channels, a small amount of Ukrainian content, alternative sources of information. Emphasizes the key role of the information component of the hybrid threat. The nature of the destructive influence of the information policy of the Russian Federation on the population of the peninsula is considered. During the latent phase of preparation for annexation, there was a powerful propaganda influence not only on the inhabitants of Crimea, but also on the citizens of the Russian Federation, and the long-lasting and large-scale measures of informational and psychological character preceded the direct invasion. The directions of formation of public opinion on the legitimacy of the incorporation of the ARC by the Russian Federation and the facts of the perversion of events and manipulation of the minds of Crimeans at the beginning of 2014 are analyzed.

***Keywords:** information psychological aggression, propaganda, information policy, television, mass media.*